

ПРОГРАМ „ПРОЛЕЋНИХ БРАНКОВИХ ДАНА 2026”

**17 – 24. марта
Сремски Карловци – Нови Сад**

АЛЕКСИЈЕ РАДИЧЕВИЋ

Рођен пре двеста две године у Броду на Сави, 15. марта по јулијанском, или 28. марта 1824. године, по грегоријанском календару. У Броду је с породицом живео до 1830. године, а потом у Земуну до 1835. где је учио српску, па немачку основну школу. У најстаријој српској, чувеној Карловачкој гимназији, под крштеним именом, Алексије, заједно са годину дана млађим братом Стеваном, школовао се од 1835. до 1841. године, где су га звали Аца. Ту је био „најодличнији ђак“, са калиграфским рукописом, и „никад батинан“. У Темишвару, Алексије Радичевић учи мудрољубије, тј. философију од 1841. до 1843. године. Потом, одлази у Беч да учи права која није волео: „Учење права баш ме незадовољним чини, кад помислим још три године, згрозим се.“ Изласком прве му књиге, „Песме“, у Бечу 1847. године, са грчког језика (Алексиос) преводи своје име на српски – Бранко.

Бранко Радичевић

ТУГА И ОПОМЕНА

(Одломак)

1

Одавна већ су ошли крути мрази,
Долине, бреси нису више седи,
По цвећу нога свуда теби гази,
Зеленило ти око свуда гледи.
Злаћано јутро одонуда лази,
Красоте своје нимало не штеди.
У твоје срцу све то радост буди,
У моји' тужну невеселост груди.

2

Малене птице превесели звек
У лиснатоме што се гају крије,
Немирна врела жуборећи тек
По шљунцима шарним што се вије,
Малене пчеле зукајући јек
Из цвећа штоно меда сласти пије, –
Све то је лепо, но је лепше било
Кад моје око није сузе лило.

ПРОГРАМ

Уторак, 17. март

Библиотека „Бранко Радичевић”
Сремски Карловци, Прерадовићева 1а, 11 часова

*ОЈ, КАРЛОВЦИ МЕСТО МОЈЕ ДРАГО,
К’О ДЕТЕНЦЕ ДОШАО САМ АМО...*

Уз 202. годишњицу рођења Алексија Радичевића

Беседа

Ненад Грујичић

БРАНКО РАДИЧЕВИЋ И МАТИЦА СРПСКА

– ПРОМОЦИЈА НОВИХ ПЕСНИЧКИХ КЊИГА
БРАНКОВОГ КОЛА

Ана Ранђић: Шум на срцу

Модератор: Растко Лончар

– МЛАДИ ПЕСНИЦИ БРАНКОВОГ КОЛА

Данило Јовановић и Георгије Марковић

– Хор „Сунчана јесен“ из Сремских Карловаца,
са диригентом Властом Малешевић, изводи
композиције „Бранково коло“ и „Сретан пастир“

Среда, 18. март

Гимназија „Исидора Секулић“

Нови Сад

Платонова 2

11 часова

*А У ВЕЧЕ, У СВОЈОЈ СТАРОСТИ
ДА СЕ СЕТИШ СУНАШЦА МЛАДОСТИ...*

**ПРОМОЦИЈЕ НОВИХ КЊИГА
МЛАДИХ ПЕСНИКА БРАНКОВОГ КОЛА**

**Данило Јовановић:
*О њеву њраведника***

Модератор:
Дамир Малешев

- Учествоју и ученици Гимназије

Поезија: Николина Милошевић

Музика: Андреј Антић

Четвртак, 19. март

Библиотека „Бранко Радичевић“
Сремски Карловци
Прерадовићева 1а
11 часова

*ШТО БИ ПЕСМА ДА ОД СРЦА НИЈЕ,
ШТО БИ СРЦЕ ДА МЛАДОСТИ НИЈЕ...*

ПРОМОЦИЈА НОВИХ ПЕСНИЧКИХ
ПРВЕНАЦА БРАНКОВОГ КОЛА

Анђела Цијетиновић:

Бочни вез

Георгије Марковић:

Један њродужени расјуси

Модератор:

Бојана Јеленковић

– Хор „Сунчана јесен“

Субота, 21. мај

Библиотека „Бранко Радичевић“
Сремски Карловци
Прерадовићева 1а
11 часова

*ПЕВАМ ДАЊУ, ПЕВАМ НОЋУ,
ПЕВАМ, СЕЛЕ, ШТО ГОД 'ОЋУ...*

СВЕТСКИ ДАН ПОЕЗИЈЕ

Стари лауреати и нови аутори Бранковога кола

Драгица Стојановић, Дамир Малешев,
Слађана Миленковић, Иван Деспотовић,
Јасна Миленовић, Марија Пргомеља,
Растко Лончар, Данило Јовановић,
Анђела Цвијетиновић, Јована Анђелић
и Георгије Марковић

– Хор „Сунчана јесен“

Уторак 24. мај

Карловачка богословија „Свети Арсеније Сремац“
Трг Патријарха Бранковића 1, 14 часова

Уз 202. рођендан Бранка Радичевића

*ХВАЛА, БОЖЕ, НА ДАР ОВИ,
О, ПОМОЗИ, БЛАГОСЛОВИ...*

СВЕЧАНО УРУЧЕЊЕ НАГРАДЕ
„ПЕЧАТ ВАРОШИ СРЕМСКОКАРЛОВАЧКЕ“

Лауреати: Јагода Кљаић, Жељка Аврић,
Јелена Стојсављевић, Милош Зубац, Марко
Бачановић и Димитрије Николић

Музички дарови: Весна Аћимовић, Јована
Ковачевић, Маја Грујић, Милош Зубац и
Димитрије Николић

– Појци Карловачке богословије

Глумачки дарови:
Милица Грујичић, Даница Петровић

Млади духовни њесници: Бојана Јеленковић,
Данило Јовановић и Георгије Марковић

Водитељ: Тања Миражић

ПЕСМЕ ПОСВЕЋЕНЕ БРАНКУ РАДИЧЕВИЋУ

Бранков чардак на Сйражилову, Мика Анђић џовори, 1972.

Јован Јовановић Змај

(1833–1904)

БРАНКОВА ЖЕЉА

(Причула се З. Ј. Ј.–у)

Ја познадох што несам познаво,

Први санак ја сам већ одспав'о,

Први санак гробовања мога,

Први санак мира вечитога.

– Прелетела лѐтом врх менека

Половина половине века,

А ја лежим у далеком крају,

У туђини, туђем завичају.

Шта то тресе моје ледне груди?

– Трошни пепо лако се не буди,

Канда брује топови са стране,

Где сам младе проживово дане.

Ил' се руши, ил' се нешто зида,

Ил' баш раја окове раскида!

Свиће л' зора оне среће лепе,

За ком срца и у гробу стрепе?

Кличе л' вила из србинских гора?

Је л' већ ора која доћи мора?

Јесте, јесте – бој се љути заче,

Марков топуз из мора искаче,

Србин диже мача пламенога

На Турчина, на душмана свога.
Скотија се бесомучно стрви,
А мој Србин неће жалит' крви.
Крв ће тећи потоком и реком,
Где се сузе ронише лелеком,
Крв ће тећи преко српских страна,
Ал' ће суза бити убрисана.
Полетеће велико и мало
Да одбрани што се српско звало;
Заиграће коло витезова,
Дивна слика моји' млади' снова,
Што сам негда тако жељно чеко,
– А мој пепо да је надалеко.

Бранков дан, Српско народно позориште, 1985.

А кад буде, па та мука мине,
Кад слобода као сунце сине,
Кад се крвца опере студенцем
А јунаци овенчају венцем,
Српске земље оките се миром,
Српска деца ружом и шимширом,
Српске моме струком рузмарина,
Српска мајка кад загрли сина, –
Кад се сунце на школе осме'не,
Ај, на школе и дарове њене,
Мудре књиге кад полете лѐтом,
Да Србина изједначе с' светом,
Кад запева Равијојла вила:
„Сад је јава што сам негда снила!“
Зар ни онда кад се мети стиже,
Кости моје да не дођу ближе?

Туђа рака, ледена је рака,
Туђа земља никад није лака,
У даљини мучно ми се лешка,
Туђина је и мртвацу тешка.
Ај, Србине, а мој живи брате,
Задрхћем се кад помислим на те!
Српска момо, селе моја мила,
Ти ми неси гроба ни видила,

Та ни гроба, ни на гробу цвета, –
Туђа нога по њему се шета.
Српски доли, пуни рајска чара,
Српске горе, жељо моја стара,
И потоци што жуборе туди,
Мртво срце још за вама жуди,
За потоком, за зеленим лугом,
За славујем, мојим старим другом,
И за липом, за мирисом њеним,
За песмама што се туда оре,
Што се оре од горе до горе!
Стражилово, дивно Стражилово,
Ја сам тебе у звездице ков'о,
Теби пево, о теби сам снев'о,
Ал' од тебе нешто и захтев'о:
Кад ме смрца отргне од људи,
Да ме примиш ти у своје груди!
Зар ти никад није на ум пало,
Што си негда Бранку обећало!

Србе брате, и Српкињо селе,
Којима се јоште данци беле,
Растав'те ме са овом даљином,
Моје кости оперите вином,
Па их нос'те нашем завичају,

Завичају, мом негдашњем рају,
Пренес'те их браћо моја мила,
Поред оног убавог Белила,
Кроз Карловце, где сам младост пров'о,
Па на оно дивно Стражилово:
Ту још једну стару отпевајте,
Ту ми, браћо, кости закопајте,
Ту би мртав права мира дост'о...
– Србадијо, не било ти просто!

1877.

Фадијан Шовајовић, представник Горановој пролећа, 1986.

Алекса Шантић

(1868 – 1924)

НА СТРАЖИЛОВУ

Колико пута тебе походих мишљу младом
И љубљах места милине рајске пуна?!
У санку кол'ко пута шетах се твојим хладом,
И слушах слатке пјесме из твојих густих жбуна –
Штоно их мале тице, казујућ' радости своје
Весело поје!

Али и на јави походи тебе, ево,
Син кршне Херцег-земље, ој горо пуна слада!
Гдјено је млађани Бранко најслађе пјесме пјев'о
И гдје му златни споменик блиста сада,
Споменик, који ако вријеме једном сруши,
У Српства неће души.

Ој, друзи! Браћо мила! Дигнимо пехар гори
Жарког и љупског вина – што нам га Сријем дава,
Кликнимо јасно скупа, нека се до неба хори,
Нека по Стражилову зашуми цв'јеће и трава:
Слава ти, Бранко, слава!

На Сѣражилову, 1888.

Десанка Максимовић
(1898–1993)

НА СТРАЖИЛОВО ИДЕМ

На Стражилово идем још за сенке,
за магле млечне над пољем и Дунавом,
да гледам Бранкове брегове и евенке
и сунце како долази светлим сплавом.

Придружи ми се путниче на уранку,
што први круниш росу неначету,
да посматрамо румену јесен ранку
и лист како криоцем маше у лету.

За мном пођите јутрос стопу по стопу,
јабланови вिति што лебдите поред моста,
и ти, коњаниче, млади у галопу,
за којим прамен прашине на путу оста.

Придружите ми се, жуне грла царска,
што јецате као девојка на растанку,
док нису врана племена аварска,
док нису снегови пали на гроб Бранка.

И ти, коме сећања увек ме зову,
из младости зелене однекууд бани,
да с тобом прођем јутрос по Стражилову,
шумарком руменим као да га ко рани.

На Стражилово идем, па ко зна када
у зору ће ме видети ови пути.
Придружи ми се, сунце, јутос сам рада
да гледам шуму Бранкову – лисје жути.

Песници око Десанке на 16. Бранковом колу, 1987.

Момир Војводић
(1939 – 2014)

МОЈА БОЈНА ЧЕТА

Бранко Радичевић и Ђура Даничић,
студенти, вучићи, пружају ми руке...
мјесто Копитара сједи Фран Миклошич...
Његош, Мажуранић, блаже моје муке.

И „Горски вијенац“ и „Ђачки растанак“,
уз „Смрт Смаил-аге Ченгића“ мој „Завјет“;
Илирци и Срби стижу на састанак
Код „Белога вука“ на помоћ и савјет...

Моја бојна чета из бечког предграђа
у славном се колу око мене вије...
књижевност народног језика се рађа,
за будући језик љути се бој бије...

Хаџић у „Улаку“ све то чином ружи.
„Рат за српски језик и правопис“ ту је!
Цабе све „утуци“, нека Хаџић тужи...
Мој Ђура Даничић мач науке кује;

Даничић у „Рату“, а Бранко у „Путу“,
не штеде трутове у Матици српској...
Његош, Бранко, Ђура, моју муку љуту
мелемом видају, за јад злоби мрској.

*Бранкови лауреаџи, Ојшо Хорвајџ и Александар Лукић, с
домаћином, на Сџражилову, 1987.*

Скендер Куленовић
(1910–1978)

БРАНКО СИНЕ

Да је мени умријети ко ти,
с лисијем жути^м што зелено пада,
да жутога не видим никада,
већ олују и славуја и

шарну дугу у свој суђен дан,
данак бијели што ми се помаља,
сијед да пјесме узвијездим из траља,
рад од свијета понесем у сан.

Лисје жути веће по дрвећу,
већ смрт пали своју жуту свијећу,
здро^{во} да сте, премили ми сви!

Дође доба кад клецавом ногом
Идем и ја и говорим збогом,
Узми мене сад подруку ти.

Ивана Жиѡн у Карловачкој ѿмназији, 1988.

Добрица Ћосић ѿрима Сѿаѿѿуеѿѿу Бранка Радичевића, 1990.

Бранко Радичевић

ПУТ

(Одломци)

Прокте ми се једном путовати,
Бела света малко огледати.
Бела света, земаљски' чудеса,
Па малчице пр'нут у небеса.
Те ти онда започе мислити
Како ли ће понајбоље бити:
Кола немам, немам ни парипа,
А пешице рђаво се ђипа,
По равни ће бити доста лако,
И по брди ајде којекако,
Али како да се латим неба?
Ту ми барем јоште нешто треба –
И тако ти посред јада свога
Коњица се сетим некаквога:
Име Пегаз, а кљусина јака,
На рамени до два крила лака,
Кљусе, брате, наочито, красно,
И штавише, добавити ласно:
Само ваља позват Аполона
Ил' деклицу какву с Еликона,

Александар Тишма и Анђоније Исаковић, 1991.

Само викни, па тек што с умук'о,
Лети Пегаз, јер мора ма пук'о.
Зинем, дакле, па што могу дрекнем,
А уз дреку овако набрекнем:
Бре, овамо, ви момице младе,
Не шал'те се, помозите саде!
Бре, Аполо, голаћу убави,
Пегаза ми што пређе набави!
Ао, гољо, да ти кажем право
Тебе млада жао ми је здраво:
Једно момче – девет мома млади,
Чу ли, драги, то су вељи јади!

Помоз', Поло, ти сада менека
Па ма после ја мор'о тебека.
Тек што ово бија изустио,
Ал' већ Пега с неба се спустио,
Док длан о длан, до менека стиже,
Мени с' коса од милине диже,
Па довати с главе шушљајицу,
Па је лупи доле о земљицу,
Узја Пегу, а он макну крили,
Па под облак за час одо тили.
Небо – земљо – чуда големога!
Једном овде није ништа било,
До онога Бога великога,
Сам он беше, па му дотужило;
Да се дакле тужан развесели,
Свет сатвори, ка' што Моја вели.
Створи земљу, па створи облаке,
Жапце, гује, сомове и раке,
Месец, звезде, ветрине и дугу,
Сову, славља, орлове и вугу,
Створи 'раста, језеро и море,
Створи ружу, долине и горе,
И магарца, па јоште и јарца,
С оним уши, с овим створи браду,
И даде им траву и ливаду,

Па да онде добро виде јести,
Јарко сунце на небо намести.

*Мајица Бећковић и Ненад Грујичић у Карловачкој
бојословији, 1994.*

Ох и друга постварао чуда,
Ка' што видиш, гледнеш ли ма куда.
Тако ето у прашину пљуну,
Гради блато, па у њега дуну,
Блато живну, ето ти човека..
(.....)
Ово реко', Пегаза ободо',
Те управо небесима одо'.
Па кроз облак, сад мањи, сад већи,

Прођо' један, прођо' други, трећи,
Па ударим тад на један таван,
Таван облак, облак самоставан.
Ао, брате, да големе страве
Од громовне силене тутњаве,
Ни другога ту бијаше дана,
До што муње чињају проклете,
Оне са сви' укрстиле страна,
Викну јадан: муње, мене нете!
Шта ћу сада, Боже, и како ћу?
Ако горе, погинути 'оћу,
Ако доле – среће изненада!
Ту се сетим нашије' одара
И њи' овог убавога сâда,
Сâда, брате, та нема му пара,
Све коприве нарасле високо
Да с' не море начудити око.
Смислим тамо, па окитит' њима
Главу, груди и јуначко плеће,
Па тек онда амо громовима,
Јера они у коприве неће.
Па доватим Пегу за вођице,
И полетим доле ка земљице,
Ту се спустим крај Дунава ледна,
Поред једна уљаника гледна.

Бранко Плеша на свечаном ошварању Бранкової кола 1999.

Ала красно ‘челе зузукаше!
Познам да сам код матице наше,
Уставим се, ко ту кликтат’ неће?
Куд погледиш, свуда красно цвеће,
Цвета, мири, сву ливаду кити,
Како мора још изнутра бити!
Ваљда мед се по земљици лије,
Јер кошница не мож’ га да скрије.
Скочи брже с Пегаза лакога,
Довати се уљаника тога,
Па у једну кошницу загледа,

Кад ал' у њој ни трага од меда,
Диго' другу, диго' све и' редом,
Погледа и' жељнијем погледом,
Ал' у овим кано и у прве,
Нигде меда ни најмање мрве!
Шта је ово, зар се тако ради?
Гледну 'челе, ох дивне чељади,
Та све они красни соколови,
Све трутови, да Бог благосови!
Ој, детићи, реко', здраво, здраво!
Каки амо вас постави ђаво?
Силна посла – о да среће клете –
Чувајте се да с' не претргнете.

Сйражиловци, йесници и умейници йоред Бранковој йроба, 2003.

(.....)

Чудотвор се амо живо крену,
Диже пијук па удари стену,
Пуче стена као гром да груну,
А из стене грдна сова муну,
Ја помисли да 'оће да бега,
Али она управо на њега,
Нуто среће! тек што она сукну,
А он ти је пијучином фукну,
Она паде, ветру душу даде,
Ако душу какову имаде.
Оде сова, брате, најстарија,
Најстарија и најглаватија,
Дика, понос своји другарица,
А царица свију кукавица,
Она паде, друге с' уплашише,
Па на крила лака поскочише:
„Куку, хуху! о невољо моја!”
Издирала, па онда куд која,
Утекоше тичице убаве,
А нека и', веселе им главе!
Тек главате што нестаде куге,
Али учас ето тице друге,
Једна – друга – баш читаво јато,
Али јато, брате, умиљато,

Све славуји са Дрине и Саве,
Са Неретве воде и Мораве,
И са Крке, Лима и Цетиње,
И са мора, оне воде сиње,
Долетеше, одма' попадаше,
На јаворе дрва поседаше,
Запеваше српску царевину,
Српску славу, српску госпоштину...
(.....)

Ово реко', па се лећи спрема',
Јера ми се нешто позадрема,
Но док место ја тражи по мраку,
Гледну малко небу и облаку,
Ал' кад виде саме облачине,
А звезде те баш ни једине,
Падне на ум нојца некадашња,
Што бијаше ка' ова садашња,
И песмица што ја онда пева.
Та са брда оног Магарчева,
Па запевам отприлике 'вако
(Чула нојца, сад нек чује свако):
Тамо ноћна, без звезде тамо,
Шта кроза те тако сија амо?

Ансамбл и хор новосадске Змај Јовине ђимназије, 2018.

Насџуј њевачке ѓрује Коло, 2018.

„Пролећне Бранкове дане 2026“ помогли:

Управа за културу Града Новог Сада
Секретаријат за културу АП Војводине

Каталог манифестације

Главни и одговорни уредник: Ненад Грујичић

Ликовно-технички уредник: Милан Маринчић

Коректура: Нада Урошевић

Оперативни сарадници: Милена Борић, Данило Јовановић, Даница Грујичић, Бојана Јеленковић, и Даница Петровић

Штампа: НС Мала књига плус, Нови Сад

www.brankovokolo.org

kolobrankovo@gmail.com